

ΚΟΙΝΩΝΙΑ, τ. 1 / 1992,
σελ. 105-109

Ο ΟΥΡΑΝΟΔΡΟΜΟΣ ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Ἀρχιμανδρίτης Πορφύριος Μπαϊρακτάρης

(1906-1991)

Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου

Αναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Δῶρο Θεοῦ

Ἄν θά θέλαμε νά χαρακτηρίσουμε τήν παρουσία τοῦ Γέροντα Πορφύριου ἀνάμεσά μας, σ' αὐτό πολύ θά μᾶς βοηθοῦσαν τά δύο ἀναγνώσματα, τόσο τό ἀποστολικό (Ἐφεσ. 4, 7-13) ὅσο καί τό εὐαγγελικό (Ματθ. 4,12-17), πού διαβάστηκαν στή Θ. Λειτουργία, τήν ἡμέρα τοῦ Τεσσαρακονθημέρου Μνημοσύνου πού ἐψάλη στό Ἱ. Ἡσυχαστήριο τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος στό Μήλεσι Ἀττικῆς, τήν 12η Ἰανουαρίου 1992.

Θά μπορούσαμε νά ἰσχυρισθοῦμε μέ βεβαιότητα, ὅτι ὁ Γέροντας Πορφύριος ἦταν ἓνα ἀπό τά δῶρα τοῦ Χριστοῦ, πού Ἐκεῖνος "ἀναβάς εἰς ὕψος ...ἔδωκε τοῖς ἀνθρώποις". Μέ τή ζωή του, ὁ Γέροντας φανέρωσε στόν καθήμενο ἐν σκότει λαό τό Μέγα Φῶς, τόν Χριστό, καί κάλεσε ὅλους ἐμᾶς στό θαυμαστό φῶς Του. Στό πρόσωπό του συγκέντρωνε τήν ποικιλία τοῦ ἀποστόλου, τοῦ προφήτη, τοῦ εὐαγγελιστῆ, τοῦ ποιμένα, τοῦ διδασκάλου καί πρό πάντων τοῦ πατέρα. "Ὅλα αὐτά

τά χαρίσματα του είχαν δοθεί με γνώμονα την οικοδομή του σώματος του Χριστού, της Εκκλησίας, που αυτήν έπεδίωκε σ' όλη του τη ζωή.

Μά είναι δυνατόν όλα αυτά να υπήρχαν συγκεντρωμένα σ' ένα μοναδικό πρόσωπο; Βεβαίως και είναι δυνατό, αν θυμηθούμε ότι στον καθένα μας δίνεται ή χάρη " *κατά τό μέτρον της δωρεάς του Χριστού*". Στην πάρα πάνω άπορία άπάντηση δίνει τό αυθόρμητο και άποστομωτικό " *επίγραμμα* " ενός κρητικού ιερέως, ό όποιος σέ τηλεφωνική επικοινωνία του μαζί μου πριν λίγες ήμέρες μου είχε πει: Δέν υπάρχει καμμία άμφιβολία,

" τό πρόσωπο του Πορφυρίου

έχει άπύθμενο βάθος:

ούτε χώρος τό χωρεί

ούτε νους τό άπαλεύει".

Τύπος άναστάσεως

Η ζωή του Γέροντα Πορφυρίου είναι μία συνεχής έκπληξη είτε λίγα είτε πολλά περιστατικά γνωρίζουμε άπ' αυτήν. Κυρίως όμως είναι φανέρωση ζωής, εκείνης της ζωής που ό Κύριος μας διαβεβαιώνει, ότι ήλθε στή γη " *για νά έχουν οί άνθρωποι και νά τήν έχουν άφθονη*" (Ιωάν. 10,10). Η ζωή του Γέροντα ήταν άναστάσιμη, μαρτυρούσε τήν Άνάσταση, ήταν θά τολμούσα νά πώ " *τύπος άναστάσεως*" που μας φτέρωνε έλπίδα, όταν μας ζύγωνε, κι όταν τόν ζύγωνε ό θάνατος στήν κάθε του μορφή.

Γι αυτό, έχοντας αυτή τήν πεποίθηση, παραξενεύτηκα όταν μου ζητήθηκε νά γράψω " *νεκρολογία* " του Γέροντος. Άντέδρασα έσωτερικά χωρίς νά πώ τίποτα. Ό αντίλογος όμως ήταν διατυπωμένος σέ έπιστολή έκλεκτου φίλου, που ανταποκρίθηκε σέ έκκλησή μου για συγκέντρωση στοιχείων αναφορικά μέ τή ζωή του Γέροντα και πρόθυμα μου έστειλε σημειώσεις από κατά καιρούς συζητήσεις μαζί του. Σ' αυτές είχα βρει λαμπρή εικόνα αυτών των πραγμάτων, που από μόνοι μας προσπαθούμε μέ τόση δυσκολία νά προσφέρουμε συλλαβιστά. Ποιός άραγε από μας έχει τό δικαίωμα νά " *νεκρολογήσει*" τόν κοιμηθέντα Γέροντα που ήδη " *μεταβέβηκεν έκ του θανάτου εις τήν ζωήν*".

Θά μεταφέρω αυτούσιο τό άπόσπασμα από τόν λόγο του Γέροντα βάσει της καταγραφής. Τά δικά μου σχόλια περιττεύουν.

"Όταν έγινα μοναχός ένοιωθα καλλίτερα. Έγινα πιό δυνατός και στην υγεία μου ακόμη. Ενώ προηγουμένως ήμουνα ασθενικός, έκτοτε έγινα υγιέστερος με άντοχή στους κόπους, με κουράγιο ψυχικό. Κυρίως όμως ένοιωθα αιώσιος. Η Εκκλησία είναι μυστήριο. Όποιος μπαίνει στην Εκκλησία δεν απόθνησκει, σώζεται, είναι αιώσιος. Έτσι αισθανόμουνα πάντα αιώσιος, σαν άθάνατος. Και φωτίζονταν τό πρόσωπο του Γέροντος και έλεγε συνεχίζοντας στοχαστικά : άφ' ότου έγινα μοναχός πίστευα ότι δεν υπάρχει θάνατος. Αυτή ή ιδέα με κατέχει".

Δάκρυα χαράς κύλησαν άργά στά μάγουλά μου όταν πρωτοδιάβασα αυτούς τούς στίχους. Είπα " στίχους" ; Μά τί άλλο είναι αυτές οι γραμμές από ένα " στιχηρό αναστάσιμο"! Στίχοι πού αποπνέουν τήν ποιητική δημιουργία μιäs ολόκληρης ζωής πάνω στον ίδιο του τόν εαυτό.

Στή ζωή του Γέροντα έφαρμόστηκε ό τόσο φιλόδοξα άκουόμενος παλαμικός στίχος:

"Και τ' άγαλμα άγωνίστηκα για τόν Ναό νά πλάσω
στην πέτρα τή δική μου άπάνω,
Και νά τό στήσω ολόγυμνο
και νά Γεράσω
και νά περάσω δίχως νά πεθάνω".

Νά γιατί μας είναι άδύνατο νά τόν φαντασθοΰμε νεκρό και τόν αισθανόμαστε ζωντανό δίπλα μας τέσσερις κιόλας μήνες από τήν έξοδό του.

Φανέρωση είδους

Μιί άλλη αίτία εύγνωμοσύνης μας στον καλό Θεό είναι, ότι με τήν παρουσία του Γέροντος Πορφυρίου στή ζωή μας άνάστησε πάλι στό γένος των Έλλήνων και στό γένος των ανθρώπων ένα είδος πού βρισκόταν και βρίσκεται εν άνεπαρκεία: τή μορφή του " Γέροντα" στην Όρθοδοξία.

Λίγο πιό πάνω αναφέραμε πόσο περιεκτική σε ιδιότητες ήταν ή μορφή του Γέροντα Πορφυρίου. Ξαναζήσαμε στό πρόσωπό του σά σε όνειρο πραγματικό όλα αυτά πού ή παράδοση είχε καταγράψει σε ιστορίες και θαυμαστά συμβάντα στους βίους όσίων γερόντων. Ξανα-

ζήσαμε συμπυκνωμένη τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας στίς ὅποιες διάρκειας συναντήσεις μας μαζί του. Εἶναι ἕνα πραγματικό θαῦμα νά ἐξέρχεται ἀπό τό κελλί του μέ βεβαία τήν πίστη, μέ σταθερή τήν ἐλπίδα, ἔχοντας γευθεῖ τούς γλυκοῦς καρπούς τῆς ἀγάπης του.

Ξέρουμε ὅτι γιά πολλούς ἦταν " δένδρον ἀγλαόκαρπον", " ξύλον εὐσκιόφυλλον ", πού ἔτρεφε καί σκίαζε πολλούς. Θυμᾶμαι τήν περίπτωση κάποιου ὑψηλά ἱσταμένου προσώπου, πού ὅταν βρισκόταν στίς μαῦρες του ἀπελπισίεις ἔπαιρνε τό αὐτοκίνητό του καί πήγαινε καί στάθμευε σέ ἀπόσταση ἀναπνοῆς ἀπό τό κελλί τοῦ Γέροντα καί τό πρωί ἔφευγε γιά τόν κάματο τῆς ἡμέρας χωρίς μάλιστα νά ἐπιδιώκει νά μιλήσει μαζί του. Ὁ Γέροντας αἰσθανόταν αὐτή τήν παρουσία. Πολλά αἰσθανόταν ὁ Γέροντας καί πολλά ἔκανε ἐπίσης νά αἰσθανθοῦνε οἱ ἄλλοι.

"Ὅταν ὁ Γιώργος Σεφέρης μιλοῦσε ἐξήντα χρόνια πρίν γιά ἐκεῖνο τό πεῦκο πού σκύβει κοντά σέ μιά θάλασσα, νά γνώριζε ἄραγε μέ τί μεστή εἰκόνα μᾶς προίκιζε γιά νά μιλήσουμε γιά τόν Γέροντα;

" Κάποτε ξενύχτησα κάτω ἀπό αὐτό τό δέντρο. Τήν αὐγή εἶμουναι καινούργιος σά νά μέ εἶχαν κόψει τήν ὥρα ἐκείνη ἀπό λατομεῖο".

Σμιλεύοντας τή μεταμόρφωση

Ἀλήθεια, μήπως παρασύρθηκα καί μιλάω μέ ἄσχετες εἰκόνες γι' ἀγάλματα, γιά λίθους καί ξεστρατίζω ἀπό τήν πρόθεσή μου νά σχεδιάσω τή μορφή τοῦ Γέροντα Πορφυρίου; Νομίζω, πώς ὄχι. Δέν συμβαίνει κάτι τέτοιο. Ἀπλᾶ, θέλησα πρὸς τό τέλος, νά περάσω τή βαθειά λαχτάρα τοῦ Γέροντα νά σμιλέψει τήν ἄμορφη μάζα τοῦ λίθινου ἐαυτοῦ μας καί νά μορφώσει τόν Χριστό μέσα μας κι ἔτσι νά μᾶς μεταμορφώσει. Ὅλο αὐτό γινόταν μέ ὠδίνες τοκετοῦ ἐκ μέρους του καί μέ ἐνίσχυση τῆς ἐλπίδας μας ὥστε ποτέ νά μὴν ἀπελπιστοῦμε καί νά τὰ παρατήσουμε.

Τόσο στήν προσωπική μας ζωή ὅσο καί στή ζωή τοῦ τόπου μας καί τῆς ἀνθρωπότητος ἔβλεπε σημάδια ἐλπίδας. Ἐνα βράδυ πού τοῦ εἶχαμε ἐμπιστευθεῖ τή θλίψη μας καί τή στενοχώρια μας γιά τὰ ὅσα συνέβαιναν γύρω μας, μᾶς ἐκμυστηρεύτηκε:

" Ἡ ἐποχή μας εἶναι σάν τήν ἐποχή τοῦ Χριστοῦ. Καί τότε ὁ κόσμος εἶχε φθάσει σέ μιά ἀθλία κατάσταση. Ὁ Θεός, ὅμως μᾶς λυπήθηκε. Καί

τώρα δέν πρέπει ν' ἀπελπίζομαστε. Βλέπω μέσα ἀπό τή συμφορά νά ἐμφανίζεται κάποιος πολύ σπουδαῖος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος θά συνεγείρει καί θά ἐνώσει τόν κόσμο πρὸς τό καλό".

Ἄμην Γέροντα, καί πότε!

"Ὅλοι ἐμεῖς πού γνωρίσαμε τή δύναμη τῆς ἰκεσίας σου, σέ παρακαλοῦμε νά μεσιτεύεις στὸν Πανάγαθο Θεό καί στήν Παναγία Μητέρα τοῦ Χριστοῦ μας γιά τή σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητος καί τῆς ψυχῆς μας καί μή μᾶς ξεχνᾶς, ὅταν ἐμεῖς ξεχνάμε τά ζωηφόρα λόγια σου. "Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστὶ καί κέκλικε ἡ ἡμέρα". Αἰωνία ἡμνήμη σου!

